

**Hallintovaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksestä
laeiksi poliisin henkilökistereistä ja passilain 19 a §:n muuttami-
sesta**

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 1994 lähettänyt hallintovaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 39.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina poliisi-johtaja Teuvo Veijalainen ja tietohallintopäällikkö Aulis Gerlander sisäasiainministeriöstä, vs. lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta ja vs. lainsäädäntösihteeri Tuula Majuri oikeusministeriöstä, ylitarkastaja Jukka Mäki sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, yli-insinööri Kari T. Ojala liikenneministeriöstä, hallitussihteeri Timo Turkki puolustusministeriöstä, eversti Heikki Hietanen pääesikunnasta, osastopäällikkö Juha Uusitalo rajavartiolaitoksen esikunnasta, apulaispäälikkö Erkki Hämäläinen keskusrikospoliisista, ylitarkastaja Matti Simola suojelupoliisista, lääninpoliisineuvos Risto Tiainen Kuopion lääninhallituksesta, hovioikeudenneuvos Matti Kuusimäki Vaasan hovioikeudesta, johtava lakimies Antero Oksanen Suomen Kuntaliitosta, rikosylikomisario Paul Kokko Poliisijärjestöjen Liitosta, puheenjohtaja Mikko Paatero Poliisitarkastajat ry:stä, nimismies Ahti Hirvonen Suomen Nimismiesyhdistyksestä, laamanni Reino Keinonen Käräjäoikeustuomarit ry:stä, asianajaja Matti Wuori Suomen Asianajajaliitosta, asianajaja Markku Fredman Ihmisoikeusjuristit ry:stä, erikoistutkija Jorma Helin tielaitoksesta, ylitarkastaja Jarmo Orola tullilaitoksesta, johtava lakimies Juha Tukiainen Autorekisterikeskuksesta, apulaisnimismies Lasse Aapio Espoon nimismiespiiristä, nimismies Markku Hiltunen Liperin nimismiespiiristä, apulaispoliisimestari Mauri Jaakkola Helsingin poliisilaitoksesta, yliopettaja Hannu Taiha Poliisiopistosta, professori Pekka Koskinen, apulaisprofessori Kai Kalima ja apulaisprofessori Matti Pellonpää Helsingin yliopistosta sekä tietosuojavaltuutettu Jorma Kuopus.

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen laiksi poliisin henkilökistereistä ja siihen liittyväksi passilain muutokseksi. Lailla poliisin henkilökistereistä ja sen nojalla annettavalla asetuksella on tarkoitus korvata vuodelta 1987 oleva asetus poliisin henkilökistereistä ja vuodelta 1988 ole-

va asetus poliisin valtakunnallisista pysyvistä atk-henkilökistereistä niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Uudistuksessa lähtökohtana on, että myös poliisin henkilökistereihin sovelletaan yleistä henkilökisterilakia. Tästä poikettaisiin ainoastaan silloin, kun se on poliisitoiminnan tehokkuuden turvaamiseksi välttämätöntä. Poikkeukset koskisivat lähinnä arkaluonteisten tietojen keräämistä ja tallettamista, rekisteröidyn tarkastusoikeutta sekä rekisteritietojen käyttöä. Laissa poliisin henkilökistereistä säänneltäisiin myös rekisterin perustamiseen ja rekisterinpitoon liittyviä organisatorisia kysymyksiä. Vihjeluonteisia tietoja sisältävistä epäiltyjen rekisteristä ja suojelupoliisin toiminnallisesta tietojärjestelmästä säädetäisiin lain tasolla. Poliisin valtakunnalliseen käyttöön tarkoitetuista pysyvistä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävistä henkilökistereistä säädetäisiin asetuksella. Ehdotettu laki sisältää myös säännökset poliisiyksiköiden välisestä rekisteritietojen vaihdosta ja rekisteritietojen luovuttamisesta ulkomaisille poliisiviranomaisille. Lisäksi mahdollistettaisiin teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuva rekisteritietojen vaihto eräiden muiden viranomaisten kanssa. Poliisin henkilökisterien tietojen säilytysajoista säädetäisiin lain nojalla annettavalla asetuksella. Ehdotetulla lailla poliisin henkilökisterisäännökset saatetaan vastamaan Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden tekemää yleissopimusta yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä sekä Euroopan neuvoston suositusta poliisitoimen tietosuojasta.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että poliisin henkilökisterilaki on tarpeellinen, sisällöltään asianmukainen ja välttämätön parannus nykyiseen poliisin henkilökisterinpidon hajanaiseen ja puutteelliseen sääntelyyn.

Laissa väestötietojärjestelmästä (507/93) on poliisin oikeus saada tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla väestötietojärjestelmästä hieman puutteellisesti määritelty. Tästä syystä valiokun-

ta ehdottaa ensimmäisen lakiehdotuksen 13 §:n 2 momenttiin lisättäväksi uuden 6 kohdan, jossa määriteltäisiin poliisin oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja väestötietojärjestelmästä.

Passintarkastajista annetun asetuksen (1532/94) 3 §:n mukaan rajavartiolaitos ja 1 §:n mukaan myös tulliviranomainen tietyissä tilanteissa huolehtivat passintarkastuksesta. Tämän vuoksi ensimmäisen lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sana ”ulkomaalaisten” muutetaan muotoon ”henkilöiden”.

Lisäksi valiokunta ehdottaa ensimmäisen lakiehdotuksen 23 §:n 1 momentin 1 kohdan viittaussäännöksen muuttamista koskemaan uuden valtion virkamieslain (750/94) 7 §:ää.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin hallituksen esityksessä n:o 57 ehdotettu uusi poliisilaki.

Halituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina sekä puoltaa niiden hyväksymistä valiokunnan ehdottamin muutoksin ja kannanotoin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

poliisin henkilörekistereistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Henkilörekisterin perustaminen

4—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Henkilötietojen kerääminen ja tallettaminen

10—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

13 §

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Poliisilla on oikeus saada, siten kuin asian-

omaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla:

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) lääninhallitusten liikennelupatietojärjestelmistä luvanvaraisen liikenteen valvonnassa tarvittavia tietoja; *(poist.)*

5) Suomen Pankin rahoitustarkastuksen tietojärjestelmistä rahanpesun ennalta estämisessä ja selvittämisessä tarvittavia tietoja; *sekä*

6) väestötietojärjestelmästä tietoja henkilöiden nimistä, henkilötunnuksista, osoitteista ja henkilöiden kuolemasta. *(uusi 6 kohta)*

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Rekisteröidyn tarkastusoikeus

15 ja 16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Henkilötietojen luovuttaminen ja käyttäminen

17 ja 18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

19 §

Tietojen luovuttaminen muille kuin poliisille

Poliisi saa luovuttaa poliisin henkilökisteriteistä teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja, jotka ovat tarpeen:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) rajavartio- ja tulliviranomaiselle rajojen ja raja-alueen valvontaa, ulkomaanliikenteen valvontaa, tullirikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai *henkilöiden* maahantulon ja maastalähdön valvontaa varten;

(3—6 kohta kuten hallituksen esityksessä)

20—22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

23 §

Luotettavuuslausunnot

Poliisilla on oikeus käyttää poliisin henkilökisteri-

kisterin tietoja tarpeellisessa laajuudessa annettaessa lausuntoa:

1) valtion virkamieslain (750/94) 7 §:ssä tarkoitettua virkaa hakeneen tai sanotunlaiseen virkaan nimitetyn henkilön luotettavuudesta; taikka

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Erinäiset säännökset

24 ja 25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

26 ja 27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Varpasuo, jäsenet R. Aho, Laak-

konen, Liikkanen, Markkula, Metsämäki, Pulliainen, Renlund, Saario, Ukkola, Vähänäkki ja Ääri sekä varajäsenet Mutttilainen ja Näsi.

